

Guia docent

210735 - HAC - Història, Arquitectura i Ciutat

Última modificació: 24/07/2020

Unitat responsable: Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona
Unitat que imparteix: 756 - THATC - Departament de Teoria i Història de l'Arquitectura i Tècniques de Comunicació.

Titulació: MÀSTER UNIVERSITARI EN ESTUDIS AVANÇATS EN ARQUITECTURA-BARCELONA (Pla 2015). (Assignatura optativa).
MÀSTER UNIVERSITARI EN ARQUITECTURA (Pla 2015). (Assignatura optativa).

Curs: 2020 **Crèdits ECTS:** 5.0 **Idiomes:** Castellà

PROFESSORAT

Professorat responsable: MARIA TERESA NAVAS FERRER

Altres: Primer quadrimestre:
Navas Ferrer, Maria Teresa

Granell Trias, Enrique
García Estevez, Carolina Beatriz
Bitrián Varea, Carlos

METODOLOGIES DOCENTS

PATRIMONI(S): NOCIONS, VALORS I PRÀCTIQUES

Mètode expositiu/Lliçó magistral
Classe expositiva participativa
Treball autònom
Tutoria

OBJECTIUS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA

PATRIMONI(S): NOCIONS, VALORS I PRÀCTIQUES

1. És apte per:
 - accedir al coneixement del Patrimoni històric i cultural com lloc de confluència de diversos espais disciplinars, amb un recorregut que parteix de la cultura arquitectònica i urbanística per estendre's a l'àmbit de les categories socials, polítiques i antropològiques. Entendre els debats teòrics i pràctics fonamentats en la dialèctica entre conservació i transformació.
2. És capaç de:
 - comprendre els orígens de les nocions i valors que han constituït el Patrimoni com a construcció cultural,
 - reconèixer les etapes més influents de la presa de consciència patrimonial i la seva reciprocitat amb el pensament teòric sobre l'arquitectura i la ciutat,
 - reflexionar sobre la necessitat i la capacitat d'intervenir sobre un edifici del passat; la restauració com a disciplina autònoma,
 - desenvolupar el raonament crític al voltant de l'extensió i ampliació del Patrimoni així com de la seva globalització i les seves connexions amb els conflictes urbans i territorials,
 - aproximar-se als instruments de protecció jurídica del Patrimoni històric i cultural i la seva col·laboració amb els processos de canvi d'ús i de gestió urbana, cultural i museística.

HORES TOTALS DE DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANTAT

Tipus	Hores	Percentatge
Hores grup gran	15,0	12.00
Hores grup petit	30,0	24.00
Hores aprenentatge autònom	80,0	64.00

Dedicació total: 125 h

CONTINGUTS

PATRIMONI(S): NOCIONS, VALORS I PRÀCTIQUES / 1. Marc teòric

Descripció:

Presentació de l'assignatura. Les formes de la consciència històrica. Memòria, Herència, Monument, Obra d'art, Patrimoni.

- 1.1. La construcció cultural del Monument Històric.
- 1.2. Els debats del Patrimoni i la seva interacció amb l'arquitectura i l'urbanisme. Els efectes de la seva globalització.
- 2.1. L'Humanisme davant de l'Antiguitat. Gènesi de la idea de monument i la seva restauració.
- 2.2. La "reconstrucció de l'ordre del món" i la noció de modernitat. El neoclassicisme i l'Antiguitat.
- 3.1. Revolució, vandalisme. La gestió de l'herència i noves institucions.
- 3.2. El Romanticisme i el descobriment de l'Edat Mitjana. Els monuments nacionals.
- 4.1. El "Conservation Movement" com a lliçó moral a Anglaterra. John Ruskin
- 4.2. La restauració estilística. Relat històric i veritat constructiva. Viollet-le-Duc.
- 5.1. La ciutat moderna i el monument: sentit cívic, progrés i nostàlgia.
- 5.2. La valoració del patrimoni com a culte modern a Viena fin-de-siècle. La teoria dels valors d'Alois Riegl.
- 6.1. Tutela del patrimoni i restauració científica. De l'objecte al context: el concepte de centre històric.
- 6.2. Fenomenologia i restauració crítica. La Carta de Venècia de 1964. La cultura com objecte de consum.
- 7.1. Altres patrimonis. Valors socials i intangibles, valors universals. Turisme cultural. Convencions, conferències i declaracions a escala planetària.
- 7.2. La construcció ideològica del paisatge. Paisatges culturals, històrics, urbans i noves metodologies transversals.

Dedicació: 21h

Grup gran/Teoria: 21h

PATRIMONI(S): NOCIONS, VALORS I PRÀCTIQUES / 2. Contextos

Descripció:

- 8.1. Col·leccionisme i ensenyament de l'arquitectura històrica entre els segles XIX i XX. Tres escenaris comparats: Londres, Berlín i Barcelona.
- 8.2. La construcció del patrimoni arquitectònic espanyol, segles XIX i XX. Salvaguarda i restauració a propòsit de la Catedral de León.
- 9.1. Utopies i heteropies en el primer franquisme
- 9.2. El debat patrimonial des de la Transició democràtica a Espanya. Casos d'estudis. Lluites col·lectives i identitat patrimonial a les darreres dècades.

Dedicació: 6h

Grup gran/Teoria: 6h

PATRIMONI(S): NOCIONS, VALORS I PRÀCTIQUES / 3. Instruments

Descripció:

10. Instruments de custòdia del Patrimoni. Legislació i normativa, inventaris i catalogació. La interacció amb el planejament urbanístic i territorial. Conflictes patrimonials.

11. Després de la restauració, què fem amb el patrimoni? Gestió cultural d'equipaments i espais públics de valor patrimonial. Percepció, interpretació i difusió del Patrimoni Cultural.

12. Classe final: exposició dels treballs dels alumnes

Dedicació: 9h

Grup gran/Teoria: 9h

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

PATRIMONI(S): NOCIONS, VALORS I PRÀCTIQUES

Avaluació continuada (%) Avaluació final (%)

SE05 Assistència i participació activa a classe 30 30

SE06 Exposició pública oral a classe 30 30

SE03 Treball escrit 40 40

Avaluació continuada. Es basarà en:

- . la participació activa a classe a través de debats i discussions al voltant de textos, de projectes així com d'altres recursos proporcionats pel professorat abans de la realització de la classe,
- . un treball individual escrit que serà presentat públicament en la darrera classe del curs i caldrà que es lliuri a través de la plataforma de l'assignatura a Atenea.

Avaluació continuada

L'avaluació continuada es farà a partir del treball que desenvoluparà l'estudiant durant el curs, mitjançant el lliurament de treballs o la realització de proves escrites i/o orals, segons els criteris i calendari que s'estableixin.

Avaluació final

Si l'avaluació continuada no és positiva es podrà realitzar una segona avaluació que consistirà en una prova final de caràcter global en el format que s'estableixi d'acord amb el criteri del professorat responsable (prova escrita o oral i/o lliurament de treballs).

Avaluació continuada telemàtica

En les situacions de docència online, l'avaluació continuada es produirà de manera sincrònica i asincrònica, pels mitjans que estableixi la Universitat i el Centre, amb un registre periòdic de l'activitat acadèmica mitjançant entregues, fòrums, qüestionaris o qualsevol altre mitjà que faciliti la plataforma Atenea, o les eines alternatives que siguin proporcionades al professorat. En les situacions en les quals aquesta docència telemàtica es produeixi amb la docència presencial ja iniciada, o per qüestions d'ordre extraacadèmic, les alteracions de les ponderacions o sistemes de control regular de la docència seran comunicats detalladament a tots els estudiants a la Atenea de cada assignatura.

Avaluació final telemàtica

Si l'avaluació continuada telemàtica no és positiva, es podrà realitzar una segona avaluació que consistirà en una prova final de caràcter global en format telemàtic que s'estableixi d'acord amb el criteri del professorat responsable i els mitjans i eines TIC que proporcioni la Universitat o el Centre.

Les mesures d'adaptació a la docència no presencial s'implementaran atenent als criteris de seguretat TIC i protecció de dades personals per tal de garantir el compliment de la legislació en matèria de Protecció de Dades Personals (RGPD i LOPDGDD)

BIBLIOGRAFIA

Bàsica:

- Arjones Fernández, A. Alois Riegl : el culto moderno de los monumentos, su carácter y sus orígenes. Sevilla: Junta de Andalucía, Consejería de Cultura, 2007. ISBN 9788482667287.
- Tilden, F. La Interpretación de nuestro patrimonio. Pamplona: Asociación para la Interpretación del Patrimonio, 2006. ISBN 9788461106899.
- Rivera Blanco, J. De varia restaurazione: teoría e historia de la restauración arquitectónica. Madrid: Abada, 2008.
- Swenson, A. The rise of heritage: preserving the past in France, Germany and England, 1789-1914. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. ISBN 9781107595583.
- Grau Fernández, R.; López Guallar, M.. "El concepto de monumento histórico en Barcelona, 1835-1982". Bonet Correa, A. Urbanismo e historia urbana en el mundo hispánico. Madrid: Universidad Complutense, 1985. 1055-1064.
- Ruskin, J. Las Piedras de Venecia. Madrid: Consejo General de la Arquitectura Técnica en España; Murcia: Región de Murcia, Consejería de Turismo y Cultura, Dirección General de Cultura [etc.], 2000. ISBN 8489882134.
- Choay, F. Le patrimoine en questions: anthologie pour un combat. Paris: Éditions du Seuil, 2009. ISBN 9782021004946.
- Lowenthal, D. El Pasado es un país extraño. Madrid: Akal, 1998. ISBN 9788446008163.
- Bandarin, F.; Oers, R. van; Gómez Acosta, J. M.; Calatrava, J. El Paisaje urbano histórico : la gestión del patrimonio en un siglo urbano. Madrid: Abada, 2014. ISBN 9788416160013.
- Capel Saéz, H. El Patrimonio : la construcción del pasado y del futuro. Barcelona: Ediciones del Serbal, 2014. ISBN 9788476287477.
- Viollet-Le-Duc: les visions d'un architecte. Paris: Cité de l'architecture et du patrimoine : Norma, cop. 2014. ISBN 9782915542660.
- Babelon, J-P, Chastel, A. La notion de patrimoine. Paris: Liana Levi, 1994. ISBN 2867463769.
- Ballart, J.; Juan, J. Gestión del patrimonio cultural. 4ª ed.. Barcelona: Ariel, 2008. ISBN 9788434466432.
- Choay, F. Alegoría del patrimonio. Barcelona: Gustavo Gili, 2007. ISBN 9788425222368.
- Jokilehto, J. A History of architectural conservation. London: Butterworth-Heinemann, 1999. ISBN 0750637935.
- Lynch, K. ¿De qué tiempo es este lugar?¿Para una nueva definición del ambiente. Barcelona: Gustavo Gili, 1975. ISBN 842520853X.

Complementària:

- Brandi, C. Teoría de la restauración. Madrid: Alianza, 1988. ISBN 8420670723.
- La Arquitectura y el tiempo: patrimonio, memoria, contemporaneidad. Madrid: Abada, 2013. ISBN 9788415289562.
- Historia, restauración y reconstrucción monumental en la posguerra española. Madrid: Abada, 2012. ISBN 9788415289098.
- Marconi, P. Dal piccolo al grande restauro: colore, struttura, architettura. 2a ed. Venezia: Marsilio, 1989. ISBN 883175016X.
- Carbonara, G. Architettura d'oggi e restauro: un confronto antico-nuovo. Torino: UTET scienze tecniche, 2011. ISBN 9788859806295.
- Giovannoni, G. Vecchie città ed edilizia nuova. 2a ed.. Milano: CittàStudi, 1995. ISBN 8825171277.
- Nora, P. Pierre Nora en Les lieux de la mémoire. Montevideo: Trilce, 2008. ISBN 9789974324879.
- Soraluze Blond, José R. Historia de la arquitectura restaurada del Renacimiento al Movimiento Moderno. A Coruña: Universidade da Coruña, 2010. ISBN 9788497494106.
- Soraluze Blond, José R. Historia de la arquitectura restaurada : de la Antigüedad al Renacimiento. A Coruña: Universidade da Coruña. Servicio de Publicacións, 2008. ISBN 9788497492928.
- Vélez, P. El desvetllament de la consciència de patrimoni històric a Catalunya. Barcelona: Amics de l'Art Romànic, Filial Institut d'estudis Catalans, 2003. ISBN 8472836754.

RECURSOS

Enllaç web:

- Intranet Docent. <https://atenea.upc.edu/moodle/login/index>

Altres recursos:

Conversaciones, Revista ICCROM: <https://www.iccrom.org/news/conversaciones-multilingual-journal-history-and-theory>
<https://www.iccrom.org/>

ICOM CC. Terminología para definir la conservación del patrimonio cultural tangible, Nueva Dehli: Septiembre 2008
https://es.wikipedia.org/wiki/Conservaci%C3%B3n_y_restauraci%C3%B3n

LACUESTA, RAQUEL. Restauració monumental a Catalunya (segles XIX i XX). Les aportacions de la Diputació de Barcelona. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2000. Monografies, 5. <https://www.diba.cat/es/web/spal/restauracio-monumental-a-catalunya>

NIETZSCHE, FRIEDRICH. Sobre la utilidad y el perjuicio de la historia para la vida (II intempestiva), Madrid: Biblioteca Nueva, 1999

http://pdfhumanidades.com/sites/default/files/apuntes/10-%20NIETZSCHE%20Friedrich_Sobre%20la%20utilidad%20y%20el%20perjuicio%20de%20la%20historia%20para%20la%20vida.pdf